

Pejzaž sjećanja

Starac, Iva

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:774165>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-17**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu

Akademija likovnih umjetnosti

Završni rad
Pejzaž sjećanja

Iva Starac

Preddiplomski slikarstvo

IV. godina

2018./2019.

Kao dijete često sam igrala igru promatranja, ne znam koliko se ono može smatrati pravom igrom, ali za mene je upravo bilo to. Promatrala bi predmete obasjane nekim izvorom svjetlosti, bilo prirodnim, suncem, ili nekom lampom u mraku. Zadržavala bi pogled neko vrijeme, pa zatim zatvorila oči i promatrala kako je svjetlost urezala oblik u vjeđe i kako oni lagano, postepeno blijede i nestaju u mraku.

Oduvijek me prati fascinacija načinom na koji gledamo i doživljavamo, te kako taj snop vizualnih informacija dobiva smisao i od kojih je elemenata izgrađen. Vizualna percepcija sposobnost je tumačenja okoliša pomoću svjetla u vidljivom spektru koje se odbija od predmeta u okolini.

Hermann von Helmholtz zaslužan je za prvo moderno proučavanje vizualne percepcije. Helmholtz je pregledao ljudsko oko i zaključio da ono nije sposobno proizvesti visokokvalitetnu sliku. Činilo se da nedostatak informacija onemogućava vid. Stoga je zaključio da je vizija mogla biti rezultat samo nekog oblika "nesvjesnog zaključivanja", skovajući taj pojam 1867. predložio je da mozak na temelju prethodnih iskustava donosi pretpostavke i zaključke iz nepotpunih podataka.

Također na vizualni doživljaj utječe i jednostavna činjenica koliko je dobar vid pojedinca, no osoba može imati problema s vizualnom percepcijom čak i ukoliko ima perfektan vid. Glavni problem vizualne percepcije je da ono što ljudi vide nije samo prijevod podražaja mrežnice (tj. slike na mrežnici). Stoga se ljudi zainteresirani za percepciju već dugo trude objasniti što vizualna obrada čini kako bi se stvorilo ono što se zapravo vidi.

U svom radu upravo nastojim razlučiti taj fenomen gledanja lišenog zamki navike ili naučenog 'viđenog' te neprestano sebi postavljam pitanje kako vidim, umjesto što vidim.

Tako je nastala ova serija slika u kojoj se tematski bavim odsustvom i nemogućnosti bivanja okružena krajolikom u kojem sam odrasla, koji mi se je nesvjesno urezao u vizualni korteks te koji me prati i u svom odsutstvu.

Tri elementa, nebo, more i meki obrisi brežuljaka. Ove slike nisu pripovijesti, već nastojanje da se oživi unutarnji svijet sjećanja i osjećaja, čineći ono što se ne može artikulirati opipljivim i fizičkim. Zahvaljujući selektivnosti pamćenja, prikazi su svedeni na apsolutni minimum, oblici dovedeni do uloge simbola koji tek

nagovješćuju postojanje dubine i prostora, ali i prolaznosti slike sjećanja te još manje trajnosti slike zacrtane u rožnici.

Koristeći jednostavna vizualna sredstva, nastojim stvoriti složena djela koja se odlikuju osjećajem zaboravljene prisutnosti, odnosno nemogućnosti da pojmimo svu svoju okolinu simultano i sveobuhvatno, već lovimo samo fragmente koji tako tvore jednu sliku. Iako nadahnuta najstarijim mogućim izvorom - prirodom, također promišljam o položaju ljudske svijesti i bića u odnosu na svijet koji ga okružuje. Nastojim ne oponašati prirodu doslovno, već na opušten i intuitivan način kondenzirati njezine utiske i rastvarati ih u osjećajni ritam. Stoga sam odlučila slikati monokromatsko, kako bi naglasila osjećaj pripadnosti / odsutnosti, te blijedljenja sjećanja.

Naša sjećanja zadržavaju ono značajno i uklanjaju ono nebitno, nečemu čemu umjetnik uvijek teži. Uz to, slikanje iz memorije pruža priliku za određenom kreativnom snalažljivošću.

Naglasak sam pridodala teksturama, naglašavajući nanose boje kistom koje u sliku uvode taktilnost, osobinu koje vizualno sjećanje ne posjeduje, dok recimo može posjedovati miris, nemoguće je dodirnuti pogled kroz prozor, pa na ovaj način uvođenja teksture nastojim približiti iskustvo prisutnosti. Organskim, mekim oblicima brežuljaka u kontrastu stoje lazurni nanonsi oštih oblika koji oponašaju reflektiranje svjetlosti i njeno razlaganje u prostoru i vremenu na planove koji

sugeriraju dubinu i pokretljivost na stiliziranoj, plošnoj pozadini te se tako međusobno naglašavaju.

Misaoni postupak nalikuje toku snova, a osjetilno i kognitivno iskustvo razvija se kroz umjetnički proces. Iako se stvari i njihova stanja oko nas uvijek mijenjaju, nastojim uhvatiti putujuće blijeskove svijetlosti i eterične trenutke u jedinstvenim umjetničkim oblicima koji postaju njihova metafora, svijet za sebe. Te je trenutke teško zabilježiti, podvrgnuti tehnici i materijalizirati.

Kako bi se više približila utisku koji na mene ostavlja pejzaž, odlučila sam slikati iz sijećanja i odbaciti ikakve reference, tako su ove unutarnje impresije intuitivno vezane za kraj uz koji sam odrasla i meditativne učinke mora i planina, svjetlosti i njene refleksije, te propitkivanjem vlastitog doživljaja.

Svi radovi se izvode akrilom kojim sam nanosila lazurne slojeve svjetla ili sjene, akrilom u spreju kako bi dodatno naglasila teksturu, te crnim pigmentom u prahu koji je utrljavan na platno. Slike su izgrađene postupnim slaganjem lazurnih oblika jednog preko drugog. Izbor površine i tehnike intiman je po svojoj prirodi, vezan između materijalne i strukturne ideje o plohi koja se svjesno kombinira u grupe, slojeve i zasjenjene elemente. Strukturni elementi često se protežu izvan formata, djelujući kao detaljni odjeljci ili fragmenti veće cjeline, pokazujući mikrokozmos oblika unutar.

Prije svega, moj rad odlikuje se fascinacijom prirodom i složenim načinom percepcije stvarnosti, odnosno manjka sposobnosti da percipiramo stvarnost u njenoj punini, radi čega odbacujem ikakav 'realan' prikaz te naginjem onom sugestivnom, ponekad sasvim slučajnom, često dopuštajući mediju da se ponaša svojevoljno, unutar kojeg onda nanovo uočavam poznate oblike.

Raznoliki dominantni oblici i slobodno oblikovani oblici, postupno strukturirani tako da poprimaju nepravilne uzorke planina, brda, stijena, uvala..., zrače posebnom svjetlošću koja ispunjava apstraktne prostore mraka. U ovom prostoru bez naracije emitira se sinestetički učinak vizualnih slika i poteza, koji naizgled uzrokuje da se ovaj prostor pomiče, širi i odjekuje taktilnošću doživljaja.

Ovaj slikovni slijed podjednako se odnosi na arhetipsku i memorijsku simboliku. Čak i dok ilustriram motive iz prirode, moj rad uključuje društveni segment, povezanost s prilično osobnim meditativnim trenucima u kojima smo svjesni kako se svjetlost prelama preko nacrtanih oblika.

Slojevitost i spajanje umjetničkih elemenata sugeriraju svojevrsnu eteričnu dinamiku, gdje se prostornost objekta predaje odjecima vremena. Stvarnost nije ništa manje realna usprkos apstrahiranju. Ne baveći se trenutkom spoznavanja, već iskustvima koja već dugo sjede u mozgu, omogućuje spektar mogućih tumačenja koje nisu izričito vezani za neki stvaran prostor, a opet, svima su prepoznatljivi.

Činjenica je da uvijek radimo na slikama koje prikupljamo dok se krećemo, živeći. Uvijek prolazimo kroz sjećanja, mijenjamo ih, dodajemo i oduzimamo, ponovno stvaramo stanja naših umova kako bi se uklopili u trajnu pripovijest koja čini 'ja', 'ti', tebe i mene. Čitav je svijet u našim glavama. Ovaj svijet odgovara onome u kojem živimo, ali ne baš točno. Ima svoja pravila, svoje značenje i sa svakim pogledom, novo tumačenje.

